

Список використаних джерел

1. Полтавська обласна універсальна наукова бібліотека імені І. П. Котляревського. URL: <https://library.pl.ua/> (дата звернення: 10.04.2023).
2. Кошельнікова О. Бібліотека – «точка» допомоги та підтримки. [Комунальний заклад культури «Кременчуцька міська публічна бібліотека»]. *Бібліотечна планета*. 2022. № 2. С. 33–34.
3. Розмовляємо українською – наближаємо перемогу. URL: <https://cbs.poltava.ua/index.php/novyny/6318-rozmovlyayemo-ukrajinskoju-nablizhaemo-peremogu> (дата звернення: 10.04.2023).
4. Знамenna дата для волонтерського загону «Невтомні бабусі». URL: <https://cbs.poltava.ua/index.php/novyny/6753-znamenna-data-dlya-volonterskogo-zagonu-nevtomni-babusy> (дата звернення: 10.04.2023).

Кондратенко Юлія Сергіївна
(*наук. керівник – д-р іст. наук, професор Передерій І. Г.*)
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»,
м. Полтава

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ

Триває дев'ятий рік російсько-української війни, другий рік повномасштабної жорстокої збройної агресії рф проти українського народу. Але згуртованість, сила духу та єдність українців стали головним чинником протидії агресору. Він виявляється в усіх сферах та галузях діяльності, зокрема й у інформаційно-комунікаційній. Актуальним із цього погляду є з'ясування ролі провідного вітчизняного професійного об'єднання фахівців інформаційно-бібліотечної галузі в умовах загарбницької війни рф проти нашої держави.

ВГО Українська бібліотечна асоціація (далі – УБА) – всеукраїнська громадська організація, метою якої є всебічне сприяння розвитку бібліотечно-інформаційної сфери і забезпечення прав користувачів на якісне і своєчасне бібліотечне обслуговування та доступ до інформації, а також захист спільних інтересів членів асоціації. Визнана професійною спільнотою України та світу, вона сприяє розвитку громадянського суспільства, активно відстоює права громадян на доступ до всього обсягу накопичених знань та інформації, свободу слова, дотримання міжнародних норм у галузі авторського права, працює задля розвитку суспільства знань. Унаслідок повномасштабного вторгнення рф в Україну коло завдань УБА розширилося, вона заकुльтизувала для себе низку нових напрямів роботи.

Зокрема, УБА активно обстоює серед міжнародної бібліотечно-інформаційної спільноти (зокрема, Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ, далі – ІФЛА) розірвання всіх зв'язків та співпраці з бібліотечними установами рф і Білорусі та їх бібліотекарями, бібліотечними асоціаціями, адже саме вони сприяли агресивній пропаганді. Про послідовність позиції УБА свідчать відповідні документи: 2 звернення УБА до Президента, Правління та Членів ІФЛА від 28 лютого та 16 березня 2022 р. [2; 9], «Appeal to publishers and scientific content providers to stop the war in Ukraine March 2, 2022» [6], «Звернення щодо припинення зв'язків з російськими бібліотеками: вони є невід'ємною частиною російської військової пропаганди та підтримують політику агресії російського уряду» від 21 березня 2022 року» [3].

На жаль, позиція ІФЛА щодо війни рф проти України виявилася недостатньо рішучою. Першою реакцією була опублікована 1 березня 2022 року на сайті ІФЛА заява, у якій висловлювалася солідарність з українськими колегами, глибока стурбованість «ситуацією» та «конфліктом» в Україні, а також заклики до колег з інших країн підтримати біженців з України. У своїй заяві ІФЛА закликала до поширення правдивої інформації, але росію навіть не було

визнано агресором. Рішучі заклики УБА були підтримані деякими іншими колективними членами ІФЛА, що представляли різні країни світу. На адресу Президії ВГО УБА 18 березня 2022 р. надійшов лист від Правління Bibliotheca Baltica – Бібліотечної асоціації регіону Балтійського моря, яка об'єднує бібліотеки з 10-ти країн (Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Латвія, Литва, Норвегія, Польща, Швеція). Балтійська бібліотечна асоціація ухвалила рішення про негайне виключення всіх бібліотек-членів з росії та Білорусі зі свого складу.

У своєму третьому зверненні до світової бібліотечної спільноти від 21 березня 2022 р. УБА наголосила, що російські бібліотечні установи є невід'ємною частиною російської військової пропаганди та підтримують політику агресії російського уряду». Відзначено, що бібліотекарі в росії є невід'ємною частиною російської пропаганди війни та активно підтримують імпералістичну тоталітарну політику російського уряду. Значною мірою вони відповідають за промивання мізків російському народу, поширення дезінформації та маніпуляцій. Бібліотеки в росії є ідеологічними установами; їх мета – пропаганда та підтримка державної політики. Вони не сповідують демократичних цінностей бібліотечної професії, а віддано служать військовій машині путіна. УБА знов закликала ІФЛА припинити співпрацю та призупинити членство російських бібліотек та бібліотекарів у цій організації.

Лише після цього звернення УБА ІФЛА нарешті відреагувала і дала свою офіційну «Відповідь на ситуацію в Україні» від 21 березня 2022 р. Однак і вона виявилася, на жаль, далекою від очікуваної. Документ засвідчував, що Правління ІФЛА знаходиться під впливом маніпулятивних нарративів рф, оскільки на початку йшлося про відповідальність «обох сторін та жертви цивільного населення з усіх боків». Правління повідомляло, що не знайшло підстав для виключення представників рф та Білорусі зі свого складу, вважаючи, що «наразі відсутні необхідні докази того, що поведінка членів є поважною причиною для їхнього виключення». Однак «Правління також вирішило, що ІФЛА не братиме участі в жодних заходах, віртуальних чи фізичних, що проводяться в рф, поки ситуація не буде вирішена мирним шляхом». Щодо збереження культурної спадщини в Україні у заяві зазначалося, що ІФЛА активно співпрацює з міжнародними організаціями, які зосереджені на загрозах культурній спадщині, будівлям бібліотек, колекціям та персоналу, зокрема з Blue Shield International та ЮНЕСКО над планами та заходами зі збереження документальної спадщини та бібліотечних колекцій. Насамкінець у заяві говорилося: «Культурна спадщина належить всьому людству, й ІФЛА звертається до бібліотек і бібліотекарів усього світу з закликом до припинення вогню та солідарності з нашими колегами в Україні» [7].

Отже, наполеглива позиція ВГО УБА все ж дала деякі позитивні результати, хоч і не змінила позицію ІФЛА кардинально. Бібліотекарі та інформаційні працівники з усього світу визнали війну росії проти України агресивною, а дії армії – воєнним злочином і злочином проти людства; звернулися до міжнародних організацій у науковій, освітній та культурній сферах з метою позбавити членства всіх російських бібліотекарів, бібліотеки та бібліотечні асоціації; попросили уряди цивілізованих країн про військову допомогу Україні та припинення будь-якої співпраці з рф [8].

В умовах воєнного стану УБА розвинула партнерство та започаткувала нові проекти. У листопаді 2022 року прийнята нова Стратегія на 2022–2025 рр., котра визначає 3 напрями та 12 цілей діяльності УБА. Серед цілей розвитку галузі виокремлені просування інноваційних моделей діяльності бібліотек; розвиток професійних компетентностей бібліотекарів через розбудову освіти впродовж життя та надання їм соціально-психологічної підтримки; інфраструктурне відновлення бібліотечної системи, що зазнала втрачт внаслідок бойових дій та окупації; поширення та застосування дієвих інструментів бібліотечної адвокатури; активізація включення молоді в інноваційну діяльність бібліотек; сприяння інтеграції бібліотекарів України у світове професійне співтовариство. Інституційний розвиток передбачає оновлення системи надання послуг та сервісів Асоціації; відновлення, розвій та зміцнення організаційної спроможності мережі регіональних відділень; досягнення ефективності менеджменту УБА; покращення комунікації та включеності членів Асоціації. Цілі ресурсного забезпечення програмної діяльності полягають у розвитку та реалізації експертного потенціалу Асоціації, а також забезпеченні стабільного фінансування програмної діяльності [5].

В умовах війни УБА пропонує активним бібліотекарям та керівникам інноваційну платформу спільноті для мобілізації зусиль і подолання наслідків війни, для розвитку та реалізації професійної спроможності й досягнення нової якості бібліотечної справи. Асоціація активно провадить просвітницьку та культурну діяльність у формі конференцій, тренінгів, семінарів та вебінарів. Із березня 2023 р. проведено понад 35 тренінгів. Суттєва роль УБА полягає у розвитку доступності громадян до офіційної інформації, а тому заходи, організовані ВГО, стосуються насамперед актуальних проблем впливу війни на бібліотечно-інформаційну сферу: «Психологічна підтримка для бібліотекарів в умовах воєнного стану», «Бібліотека і війна: тримаємо стрій!», «Світовий та український досвід в організації укриттів», «Лінгводици» тощо. Особливу увагу УБА звертає на дотримання гігієни в інфопросторі, чому присвячений цілий цикл лекцій «Історії про інфогігієну» із запрошеними гостями – медіаекспертами, письменниками, журналістами та іншими профільними фахівцями. Окрім заходів, що були організовані як реакція на збройну агресію РФ проти України, УБА також продовжує проекти, розпочаті до 24 лютого 2022 року, наприклад, Антишколу університетських бібліотекарів, відновлену 16 лютого 2023 року.

Президія асоціації у плані роботи на 2023 рік визначила стратегічні напрями та цілі діяльності з урахуванням наявних інтелектуальних, часових та фінансових ресурсів, ініціатив та спроможностей відділень і секцій [4]. Зокрема, план передбачає участь у заходах із реалізації Плану відновлення України в частині втілення проектів національної програми «Розвиток систем культури та спорту», участь у національному проекті «Дія. Цифрова освіта», здійснення проекту «Бібліотека – територія вивчення української мови» та інших ініціатив.

Асоціація доречно нагадує, що книга – це теж зброя, ідеологічна й ментальна. Росіяни на окупованих територіях вилучають з фондів бібліотек українські книжки та заміняють їх російськими сегментом видань. Питання поповнення бібліотечних фондів загострюється у воєнний час і з огляду на застосування вимушених обмежень. Тому УБА 9 березня 2023 року звернулася до голови уряду України з проханням внести зміни до Постанови Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 року № 590 та передбачити передплату періодичних видань і закупівлю інших видань для поповнення вітчизняних бібліотечних фондів.

Отже, діяльність ВГО УБА провадиться безпосередньо в контексті часу. Попри перепони та загрози воєнного часу бібліотеки є осередками інтелектуальної свободи та громадянської активності, провідниками національних та європейських цінностей, простором просвіти та толерантності, культури, науки та освіти, а тому діяльність УБА сьогодні спрямована на забезпечення високої якості надання послуг у бібліотечно-інформаційній сфері.

Список використаних джерел

1. Вебпортал Української бібліотечної асоціації. URL: <https://ula.org.ua/> (дата звернення: 10.04.2023).
2. Звернення Української бібліотечної асоціації до Президента, Правління та Членів IFLA від 28 лютого 2022 року. URL: <https://ula.org.ua/images/documents/4978/ULA%20IFLA%202022%20Ukr.pdf> (дата звернення: 10.04.2023).
3. Звернення щодо припинення зв'язків з російськими бібліотеками: вони є невід'ємною частиною російської військової пропаганди та підтримують політику агресії російського уряду від 21 березня 2022 року. URL: <https://ula.org.ua/images/documents/4998/An%20Appeal%20to%20Suspend%20Relations%20with%20Russian%20Libraries%2021%2003%202022%20UKR.pdf> (дата звернення: 10.04.2023).
4. План роботи ВГО Українська бібліотечна асоціація на 2023 рік. URL: <https://ula.org.ua/images/documents/5086/ULA%20PLAN%202023.pdf> (дата звернення: 10.04.2023).
5. Стратегія Української бібліотечної асоціації на 2022–2025 роки. URL: <https://ula.org.ua/images/documents/5053/Strategy%202022-2025.pdf> (дата звернення: 10.04.2023).
6. Appeal to publishers and scientific content providers to stop the war in Ukraine: Звернення до видавців та розробників наукового контенту зупинити війну в Україні від 02.03.2022 року. URL: <https://ula.org.ua/images/documents/4982/ULA%20Appeal%20to%20publishers%202022%20En.pdf> (дата звернення: 10.04.2023).

7. IFLA response to the situation in Ukraine. *International Federation of Library Associations and Institutions*. URL: <https://www.ifla.org/news/ifla-response-to-the-situation-in-ukraine/> (дата звернення: 10.04.2023).

8. Librarians! Stand with Ukraine! / Бібліотекарі! Будьмо з Україною! URL: <https://ula.org.ua/novyny-ta-podii/novyny/5005-librarians-stand-with-ukraine-bibliotekari-budmo-z-ukrainoiu> (дата звернення: 10.04.2023).

9. The Second Appeal of the Ukrainian Library Association to IFLA President and IFLA Governing Board: Звернення Української бібліотечної асоціації до Президента, Правління та Членів IFLA від 16 березня 2022 року. URL: https://ula.org.ua/images/documents/4992/ULA_IFLA_2022_2_En.pdf (дата звернення: 10.04.2023).

Локтєва Вікторія Олегівна
(*наук. керівник – канд. техн. наук, доцент Марковець О. В.*)
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОВЕДЕННЯ ПРОМОАКЦІЙ У БІБЛІОТЕЦІ

Бібліотека – це не лише місце, де можна почитати книгу чи попрацювати безпосередньо лише з книгами. Це місце отримання та обміну інформацією, адже сьогодні бібліотекам доручили роль не лише книгозбірень, а повноцінних культурно-інформаційних центрів, які мають повністю забезпечувати потребу населення в інформації.

Сучасна бібліотека є багатофункціональною і має різноманітні функції, які відображаються в різних заходах та програмах для різних груп людей. До того ж бібліотека є місцем, де люди можуть зустрічатися та обмінюватися ідеями, ділитися досвідом, розмовляти про книги та на інші теми. Наприклад, у бібліотеці можуть проводитися лекції, семінари, дискусії, круглі столи та інші заходи, пов'язані з широкими темами. До того ж бібліотеки організовують культурні заходи, як-от виставки картин, концерти та інші події, які залучають громадськість і роблять бібліотеку центром культурного життя.

Отже, бібліотека стала не тільки місцем зберігання книг, а й місцем, де можна знайти знання, підтримку та інтерактивність, де можна зустрітися з іншими людьми та поділитися думками, де можна провести час із користю і задоволенням.

Промоакція є інструментом маркетингу для привернення уваги читачів до бібліотеки та просування різноманітних послуг та ресурсів. Організація промоакцій у бібліотеці має свої особливості, які варто врахувати:

- визначення цільової аудиторії: перед тим, як почати промоакцію, потрібно з'ясувати, яка саме аудиторія буде зацікавлена в цій послуді або ресурсі. Наприклад, якщо бібліотека проводить промоакцію нових книг для дітей, то цільова аудиторія – батьки та діти;

- планування часу і ресурсів: для успішної промоакції важливо планувати час та ресурси, які будуть виділені на це. Наприклад, важливо застосувати оптимальний час для проведення акцій, обрати кращі місця для розміщення реклами та розподілити бюджет на види різних промоакцій;

- вибір ефективних каналів просування: бібліотека може використовувати різні канали просування, як-от соціальні мережі, рекламні стенди в бібліотеці, рекламні оголошення в місцевих ЗМІ тощо. Важливо вибрати ті канали, які найбільш ефективні для цільової аудиторії;

- підготовка матеріалів промоакції: для ефективної промоакції необхідно підготувати якісні та привабливі матеріали, які будуть привертати увагу аудиторії. Це можуть бути рекламні пости в соціальних мережах, афіші, листівки тощо;

- організація заходів: промоакції можуть включати різноманітні заходи, як-от книжкові виставки, круглі столи, лекції тощо. Важливо звернути увагу на ті заходи, які будуть найбільш